

Nội dung bài viết

1. [A. Hoạt động khởi động - Bài: Những đứa trẻ](#)
2. [B. Hoạt động hình thành kiến thức - Bài: Những đứa trẻ](#)
3. [C. Hoạt động luyện tập - Bài: Những đứa trẻ](#)

A. Hoạt động khởi động - Bài: Những đứa trẻ

1. Kể tóm tắt truyện Cô bé bán diêm (đã học trong chương trình Ngữ văn lớp 8).

- Chỉ ra trong câu chuyện những chi tiết của cuộc sống đời thường và những chi tiết mang màu sắc cổ tích.

- Dụng ý của tác giả khi xây dựng các chi tiết mang màu sắc cổ tích đó? Câu chuyện đã khơi gợi trong em những cảm xúc như thế nào?

Bài làm:

Tóm tắt câu chuyện Cô bé bán diêm:

Truyện kể về một cô bé bán diêm trong đêm giao thừa. Cô bé bán diêm có hoàn cảnh rất nghèo khó. Mẹ mất, bà đã qua đời, sống chui rúc ở một xó tối tăm, em luôn phải lắng nghe những tiếng chửi rủa của bố. Vào đêm giao thừa, trời rét mướt, tuyết phủ trắng xóa, em một mình đi bán diêm giữa đường phố vắng. Em rét quá không thể tiếp tục đi được nữa nên đã ng ồi vào một xó nhỏ giữa hai bức tường. Em quẹt diêm để sưởi ấm. Cô bé đã ng ồi và quẹt các que diêm lên và trước mắt cô lần lượt hiện lên cái lò sưởi, bàn ăn với một con ngỗng quay, cây thông Nô-en. Em cầu khẩn bà hãy cho em được đi cùng bà. Cuối cùng, hai bà cháu bay vút lên cao về chầu thượng đế. Mỗi lần que diêm tắt, thực tế lại hiện ra trước mắt, lần lượt em nghĩ đến cha sẽ mừng vì không bán được diêm, phố xá vắng teo lạnh buốt tuyết rơi, gió bắc vi vu và những người khách qua đường vội vàng thờ ơ trước sự đáng thương của cô bé. Sáng hôm sau, cô bé đã chết trong đêm giao thừa.

Những chi tiết của cuộc sống đời thường và những chi tiết mang màu sắc cổ tích trong câu chuyện:

- Chi tiết của cuộc sống đời thường:

- Gia cảnh của cô bé bán diêm: Gia đình mới sa sút (bà chết, gia sản tiêu tán...). Cô bé ở với cha trên gác sát mái nhà, gió lùa rét buốt và những lời mắng nhiếc, chửi rủa của cha.
- Khung cảnh đêm giao thừa: đêm giao thừa mọi người ở trong nhà quây quần đoàn tụ.

- Không gian: ở trong mọi nhà đều rực sáng ánh đèn và sự nức mùi ngỗng quay, ngoài đường trời rét mướt cô bé bán diêm đầu trần chân đất, bụng đói dò dẫm trong bóng tối, đôi tay cứng đờ.
- Tình cảnh: em không thể về nhà vì chưa bán được bao diêm nào và chưa có ai bố thí cho em xu nào đem về nên nhất định cha em sẽ đánh em. Em ngủ co ro trong góc tường tối tăm, gió rét căm căm.

- Những chi tiết mang màu sắc cổ tích của câu chuyện nằm ở những mộng tưởng mà cô bé thấy qua những lần quẹt diêm:

- Lần quẹt diêm đầu tiên: trước mắt em hiện lên chiếc lò sưởi đang tỏa ra hơi nóng dịu dàng để sưởi ấm cơ thể trong giá lạnh căm căm của mùa đông, tuyết trắng đang bao trùm.
- Lần thứ 2: Em có một bàn ăn thịnh soạn, khăn trải bàn trắng tinh, trên bàn toàn bát đĩa bằng sứ quý giá, và có cả một con ngỗng quay.
- Lần thứ 3: Em thấy có một cây thông trang trí thật lộng lẫy, hàng ngàn ngọn nến sáng rực lấp lánh, rất nhiều bức tranh màu sắc sỡ.
- Lần thứ 4 và 5: em đã thấy bà đang mỉm cười, bà em to lớn và đẹp lão. Bà cụ cầm lấy tay em, hai bà cháu bay vụt lên cao.

Xây dựng những chi tiết mang màu sắc cổ tích ấy, tác giả thể hiện sự trân trọng, cảm thông và ngợi ca những giấc mơ bình dị và cả kì diệu của trẻ thơ. Đó là ước mơ được ăn ngon, được vui chơi, được sống trong tình thương gia đình. Qua đó, nhà văn nhắc nhở mọi người hãy san sẻ tình yêu thương đối với những đứa trẻ bất hạnh.

Câu chuyện đã khơi gợi trong ta sự thương cảm và tình thương sâu sắc đối với những đứa trẻ có cảnh ngộ bất hạnh trong cuộc sống.

B. Hoạt động hình thành kiến thức - Bài: Những đứa trẻ

1. Đọc văn bản Những đứa trẻ

2. Tìm hiểu văn bản

a) Văn bản có thể chia làm mấy phần? Đặt tiêu đề cho mỗi phần. Những chi tiết nào tạo nên sự liên kết chặt chẽ về mặt nội dung giữa các phần?

Bài làm:

Văn bản có thể chia thành 3 phần

- Phần 1 (từ đầu...đến tay kia quàng lên vai em nó, ấn em nó cúi xuống): Tình bạn trong sáng

- Phần 2 (tiếp...đến Cấm không được đến nhà tao!): Tình bạn bị cấm đoán
- Phần 3 (Còn lại): Tình bạn vẫn tiếp tục.

Các chi tiết những con chim, câu chuyện cổ tích, người dì ghẻ, người bà hiền hậu được xuất hiện ở phần đầu và nhắc lại ở cuối đoạn trích đã tạo nên sự kết nối chặt chẽ về mặt nội dung giữa các phần.

b) Hoàn cảnh, mối quan hệ giữa chú bé A-li-ô-sa và ba đứa con đại tá Ốp-xi-an-ni-cốp có gì đáng cảm? Lí giải vì sao tình bạn tuổi thơ trong trắng ấy để lại ấn tượng sâu sắc cho nhà văn, khiến hơn ba mươi năm sau ông vẫn còn nhớ như in và thuật lại hết sức xúc động.

Bài làm:

Sự đáng cảm Hur trong hoàn cảnh, mối quan hệ giữa chú bé A-li-ô-sa và ba đứa con đại tá Ốp-xi-an-ni-cốp:

- Hoàn cảnh gia đình:

- Chú bé A-li-ô-sa: con nhà nghèo, mồ côi cha từ lúc ba tuổi, mẹ đi lấy chồng khác còn em ở cùng với ông bà ngoại. Tuy không được kể lại nhiều trong đoạn trích song người đọc vẫn có thể hiểu cuộc sống của chú bé A-li-ô-sa cũng không sung sướng gì, vì ông bà của chú vốn dĩ không hề giàu có. Họ chỉ là những người nông dân bình thường, làm việc chăm chỉ nhưng nghèo vẫn hoàn nghèo mà thôi.
- Ba đứa con đại tá Ốp-xi-an-ni-cốp: là con nhà giàu, bố chúng đã từng làm đại tá, dù đã về hưu song cuộc sống của chúng vẫn rất sung túc và đủ đầy. Trước đó, tác giả đã miêu tả những đứa trẻ ấy bằng những dòng văn giàu sức gợi "Ba đứa cùng mặc áo cánh và quần dài màu xám, cùng đội mũ như nhau. Chúng có khuôn mặt tròn, mắt xám và giống nhau đến nỗi tôi chỉ phân biệt được chúng theo tằm vóc".

- Mối quan hệ giữa hai gia đình: Mặc dù là hàng xóm nhưng hai gia đình có địa vị xã hội khác nhau nên cũng không thể thân thiết

Nhà văn ấn tượng sâu sắc với tình bạn tuổi thơ trong trắng ấy để rồi hơn ba mươi năm sau ông vẫn còn nhớ như in và thuật lại hết sức xúc động vì:

- Tuy gia cảnh khác nhau, địa vị xã hội khác nhau là trời vực trở thành bức tường ngăn cách những đứa trẻ ấy lại nhưng giữa chúng có điểm tương đồng rất lớn đó là sự thiếu thốn tình cảm gia đình. Cả bốn đứa trẻ đều không nhận được sự chăm sóc, yêu thương và quan tâm từ cha mẹ chúng. A-li-ô-sa thì ở với ông bà ngoại, dù ông bà ngoại có yêu thương cậu bé nhưng với những đứa

trẻ, tình thương của ông bà dù nhiều cũng không thể nào bằng bố mẹ của chúng được. Còn ba anh em con đại tá Ôp-xi-an-ni-cốp dù có cha, có mẹ nhưng chúng lại phải sống trong sự ghẻ lạnh, thờ ơ của họ. Chính những đứa trẻ ấy đã nhận xét cuộc sống của chúng là những ngày tháng nhàm chán và buồn tẻ.

- Cả bốn đứa trẻ đều còn rất nhỏ, tuổi cũng ngang nhau, đang ở trong độ tuổi nghịch ngợm và ưa khám phá. A-li-ô-sa trong một lần tình cờ đã cứu sống được đứa em nhỏ nghịch nhảy xuống giếng. Chính những kỉ ức và kỉ niệm này đã khiến cho bốn đứa trẻ thiếu thốn tình thương ấy xích lại gần nhau, thân nhau, tin tưởng và chia sẻ với nhau mọi việc trong cuộc sống, mặc cho bức tường ngăn cách giữa chúng có cao lớn và mạnh mẽ thế nào.

c) Đọc lại đoạn văn khi ba đứa trẻ kể về dì ghẻ, tìm những chi tiết thể hiện sự cảm nhận tinh tế của A-li-ô-sa; phân tích và bình luận những hình ảnh đó.

Bài làm:

Trong văn bản có một số hình ảnh ba đứa trẻ hàng xóm qua sự cảm nhận tinh tế của tác giả:

- Và cả ba đứa có vẻ ngĩng ngại, gương mặt sầm lại. Qua những câu chuyện cô tích của bà tôi, tôi đã biết thế nào là dì ghẻ, nên tôi rất thông cảm với sự im lặng, ngĩng ngại của bọn nó. Chúng ngĩng sát vào nhau, giống như những chú gà con...
- Hai em nó im lặng nghe, thằng bé nhất mím chặt môi và phồng má lên, còn thằng kia thì chống khuỷu tay lên đầu gối, cúi về phía tôi, tay kia quàng lên vai em nó, ấn em nó cúi xuống.
- Tức thì cả mấy đứa trẻ lặng lẽ bước ra khỏi chiếc xe và đi vào nhà, khiến tôi lại nghĩ đến những con ngỗng ngoan ngoãn.
- Một trong số ba anh em chúng cứ phải luôn đứng canh để phòng ông đại tá bất chợt bắt gặp chúng tôi.
- Chúng kể cho tôi nghe cuộc sống buồn tẻ của chúng, và những chuyện đó làm tôi buồn lắm; chúng kể cho tôi nghe về những con chim tôi bắt được đang sống ra sao và nhiều chuyện trẻ con khác, nhưng tôi nhớ lại thì chưa bao giờ chúng nói một lời nào về bố và dì ghẻ
- Nó thường nói một cách buồn bã: ngày trước, trước kia, đã có thời,...dường như nó đã sống trên trái đất này một trăm năm, chứ không phải mười một năm.
- ...nó có đôi bàn tay nhỏ nhắn, những ngón tay thon thon và người mảnh dẻ, yếu ớt, cặp mắt rất sáng, nhưng dịu dàng như ánh sáng của những ngọn đèn trong nhà thờ...

Phân tích và bình luận các hình ảnh:

- Chúng im lặng khi nhắc đến mẹ và "Ng ồi sát vào nhau như những chú gà con": có lẽ những đứa trẻ ấy đang nhớ lại những gì chúng phải chứng kiến và chịu đựng bởi người mẹ kế của cha trong căn nhà này. Hành động ng ồi sát vào nhau như những chú gà con mà tác giả dùng để miêu tả những đứa trẻ ấy thật tinh tế. Nó giúp ta cảm nhận được sự yếu ớt, nhỏ bé và cô đơn của những đứa trẻ. Chúng vẫn còn rất nhỏ và cần được yêu thương, chăm sóc và bảo hộ giống như cách mà gà mẹ vẫn làm với những đứa con bé bỏng của mình.
- Hành động của hai đứa em hoàn toàn khác với thằng anh cả. Chúng nó vẫn thích nghe truyện cổ tích, vẫn rất chăm chú và nghịch ngợm, dù phải sống trong một căn nhà với ông bố hà khắc, người mẹ ghẻ không tốt đẹp gì. Nhưng bản tính của những đứa trẻ là hồn nhiên và vô tư. Hình ảnh mà tác giả miêu tả cho ta thấy chúng vừa là những đứa trẻ nghịch ngợm nhưng cũng rất đáng yêu.
- Khi bị ông bố bắt gặp, quát đi vào nhà, nhân vật tôi đã nghĩ về những đứa trẻ ấy giống như "những con ngỗng ngoan ngoãn" . Chúng nghe bị chi phối và áp đặt đến đáng thương, không biết phản kháng mà chỉ cun cút là làm theo những gì ông bố nói.
- Chúng kể cho nhân vật tôi nghe nhiều chuyện của trẻ con nhưng lại chưa bao giờ nói một lời nào về bố và dì ghẻ. Có thể ta nhận ra được ngôi nhà của những đứa trẻ ấy là ngôi nhà không có hạnh phúc. Và cuộc sống của chúng bị tù túng đến nỗi chúng không còn nhìn thấy và cảm nhận được niềm vui nữa. Hình ảnh của cha và dì ghẻ chúng dường như không muốn nghĩ tới và không muốn nhắc đến. Những đứa trẻ ấy, tâm hồn của chúng bị tổn thương đến mức nào rồi?
- Thằng anh thường nói một cách buồn bã: ngày trước, trước kia, đã có thời,...dường như nó đã sống trên trái đất này một trăm năm, chứ không phải mười một năm. Tức là trong trí nhớ của đứa trẻ ấy, chỉ có quá khứ là đẹp nhất, còn hiện tại thì tẻ nhạt và nhàm chán. Bởi trong quá khứ, chúng có mẹ, có bà - những người phụ nữ sẵn sàng yêu thương và chăm sóc chúng. Quảng thời gian ấy có lẽ sẽ là quãng thời gian đẹp nhất của lũ trẻ.

d) Nhận xét về nghệ thuật kể chuyện của Go-rơ-ki qua các chi tiết liên quan đến những người mẹ và những người bà trong văn bản này.

Bài làm:

Nghệ thuật kể chuyện: Câu chuyện đời thường và câu chuyện cổ tích được lồng vào nhau trong nghệ thuật kể chuyện của Go-rơ-ki qua các chi tiết liên quan đến bà và mẹ:

- Khi nhắc đến mẹ thật và mẹ khác trong câu chuyện của những đứa trẻ, nhân vật tôi đã nghĩ ngay tới dì ghẻ - mẹ khác trong những câu chuyện cổ tích. Những gì mà mẹ dì ghẻ hay làm trong chuyện cổ tích có lẽ ít nhiều những đứa trẻ kia

đang phải gánh chịu, chính vì thế mà chúng mới im lặng, nghĩ ngợi còn gương mặt thì sầm lại.

- Hình ảnh người bà cũng xuất hiện trong câu chuyện đời thường và gắn liền với những câu chuyện cổ tích. Chú bé A-li-ô-sa ở cùng với ông bà ngoại, được nghe những câu chuyện cổ tích từ bà và mỗi khi kể chuyện cổ tích cho ba người bạn nghe, nếu quên chỗ nào thì chú sẽ chạy về nhà hỏi bà rồi lại tiếp tục kể. Hình ảnh của bà còn xuất hiện rất nhiều trong câu chuyện mà nhân vật tôi - chú bé A-li-ô-sa kể cho ba đứa trẻ nghe. Và thằng anh cả cũng trăn trăn mặc nghĩ tới người bà trước đây của mình.

=> Sự đan xen giữa câu chuyện đời thường và câu chuyện cổ tích qua những chi tiết liên quan đến bà và mẹ trong nghệ thuật kể chuyện của Go-rơ-ki như một cách để ông tái hiện lại tâm hồn, suy nghĩ của trẻ thơ. Bà và mẹ cùng những câu chuyện cổ tích có lẽ sẽ làm cho tâm hồn của những đứa trẻ ấy dịu mát lại. Và sự thực thì những câu chuyện cổ tích và tình thương giữa những đứa trẻ đã trở thành sợi dây gắn kết giữa chúng, mặc cho bức tường ngăn cách về địa vị xã hội trong xã hội Nga dưới thời Nhà hoàng lúc bấy giờ.

C. Hoạt động luyện tập - Bài: Những đứa trẻ

1. Luyện tập đọc hiểu đoạn trích Thời thơ ấu

Câu 1: Thời thơ ấu của M. Go-rơ-ki được viết theo thể loại nào?

- A. Truyện ngắn trữ tình
- C. Tiểu thuyết tự thuật
- B. Tiểu thuyết lịch sử
- D. Hài kí

Câu 2. Vì sao nói, Thời thơ ấu được viết theo thể loại đó?

- A. Vì các sự việc, chi tiết trong tác phẩm do nhà văn hư cấu, tưởng tượng nên
- B. Vì tác phẩm dùng ngôi thứ nhất (tôi) kể lại những chuyện đời mình.
- C. Vì tác phẩm kể lại những chuyện có thật, xảy ra trong lịch sử dân tộc Nga.
- D. Vì tác phẩm ghi chép lại các sự việc xảy ra trong chuyến đi thực tế của nhà văn.

Câu 3. Nội dung của đoạn trích Những đứa trẻ là gì?

- A. Kể lại những lần nhân vật “tôi” kể chuyện cổ tích cho bọn trẻ con hàng xóm nghe.
- B. Kể lại sự việc nhân vật “tôi” cứu một đứa trẻ hàng xóm khi nó bị rơi xuống giếng.
- C. Kể về tình bạn thân thiết nảy sinh giữa nhân vật “tôi” và bọn trẻ con hàng xóm sống thiếu tình thương, bất chấp sự ngăn cản của bố chúng.
- D. Kể về cuộc đời của những đứa trẻ nghèo khổ sống cùng làng với nhân vật “tôi”.

Câu 4. Câu văn “Chúng tôi ngã sấp vào nhau, giống như những chú gà con” sử dụng phép tu từ gì?

- A. Hoán dụ B. Nói quá
- C. So sánh D. Nhân hóa

Câu 5. Nhận định nào nói đúng nhất tác dụng của biện pháp tu từ ở câu 4?

- A. Nói lên sự sợ hãi của những đứa trẻ
- B. Nói lên sự ngây thơ non nớt của những đứa trẻ
- C. Nói lên lòng thương cảm của nhân vật “tôi” với nỗi bất hạnh của các bạn
- D. Nói lên hoàn cảnh sống giống nhau của những đứa trẻ.

Câu 6. Khi nhìn “mấy đứa trẻ lặng lẽ bước ra khỏi chiếc xe và đi vào nhà”, nhân vật “tôi” lại nghĩ đến những con vật nào?

- A. Những chú gà con
- B. Những chú thỏ con
- C. Những chú ngỗng ngoan ngoãn
- D. Những con dế

Câu 7. Nhận định nào nói đúng nhất tác dụng của sự liên tưởng ấy?

- A. Thể hiện được dáng dấp của những đứa trẻ
- B. Thể hiện được thế giới nội tâm của những đứa trẻ
- C. Thể hiện được sự cảm thông của nhân vật “tôi” với những đứa trẻ

D. Thể hiện được sự hài hước trong liên tưởng của những đứa trẻ

Câu 8. Trong con mắt của nhân vật “tôi”. Đại tá Ốp-xi-an-ni-cốp hiện lên là một người như thế nào?

A. Nghiêm khắc với các con

B. Tàn nhẫn và thiếu tình thương

C. Hiểu rõ tâm lí trẻ con

D. Nhân hậu, hiền từ

Câu 9. Vì sao nhà văn không đặt tên cho những đứa trẻ?

A. Vì bản thân chúng không có tên

B. Vì nhân vật “tôi” đã quên mất tên của những đứa trẻ

C. Vì những đứa trẻ phải giấu tên của chúng

D. Để làm cho câu chuyện về những đứa trẻ trở nên khái quát và đậm đà chất cổ tích nhiều hơn.

Câu 10. Nhận định nào không phù hợp với nghệ thuật kể chuyện của tác giả trong đoạn trích Những đứa trẻ?

A. Kết hợp giữa tự sự và lập luận

B. Sử dụng nhiều độc thoại nội tâm

C. Đan xen câu chuyện đời thường với truyện cổ tích

D. Xây dựng tình huống độc đáo, bất ngờ

Bài làm:

Câu 1: D

Câu 2: B

Câu 3: C

Câu 4: B

Câu 5: B

Câu 6: C

Câu 7: A

Câu 8: B

Câu 9: D

Câu 10: D